GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 96.

We Srodę Dnia 30. Listopada 1803.

Z Wiednia d. 23. Listopada.

J. C. K. M. raczył C. K. rotmistrzowi Nassau kieryssierow, Janowi Altgraf, godność aktualnego C. K. szambelana nayłaskawiey udzielić.

C. K. poczmistrza w Turnitz, Sobestyana Brauna, w nadgrodę iego długo letniey wierney służby raczył J. C. K. M. nayłąskawiey złotem medalem zaszczycić.

J. C. K. M. zwykły zawsze wspierać dobroczynne urządzenia, raczył z oycowskiey swey pieczołowitości i tego roku zezwolić na danie reduty na korzyść tuteyszego towarzystwa pięknych kunsztow, która d. 20 t. m. dana była. Nayiaśnieysi Cesarstwo Jchmość z większą częścią swey familii raczyli ią obecnością swoią, iako też Xżę Albert Sasko-Cieszyński zaszczycić, i przeszło 4000 masek na niey się znaydowało. Towarzystwo oświadcza nayczulszą swoię wdzięczność Nayiaśnieyszemu dworowi i całey publiczności za to wsparcie.

Od nieiakiego czasu wiele patryotycznych ludzi wsparło darami swemi szkoły regimentowe; między temi znayduie się także kanonik Grozwardenu, hrabia Haller, który dał 200 ryń. dla szkoły 37 regimentu pieszego, za co mu Arcy Xżę Jmć Karol nie tylko ukontentowanie swoie oświadczyć raczył, ale nadto czyn iego przez Budzką gazetę oznaymić rozkazał.

Z Prezburga donoszą pod d. 18 Listopada. Winobranie nie tylko tu, ale i w pobliskich okolicach iuż ukończone zostało, i pomimo tego roczney niepogody w wielu mieyscach dosyć iest obfite. O dobroci tego rocznego wina nie można ieszcze z pewnością stanowić. W Myszkolskich górach był nayobfitszy zbior, lubo tylko średniego gatunku, tak dalece, że nie można było dostatkiem beczek dostać, i beczkę wina przedawano po 6 ryń. W Tokayskich i Hegyalerskich górach, gdzie poźniey zbierano, ieszcze było obficiey i dobrego wina. Urodzay zboża w naszych okolicach iest dosyc obfity; korzec pszenicy nie kosztuie iak 12 do 14 zł. pol. ięczmienia zł. pol. 4 owsa zł. 3½.

W Rasztadzkim dzienniku czytamy opisanie życia zmarłego niedawno w badeńskim elektoracie w Gaggenau ekonomicznego radcy, Rindenschwendera. Użyteczny ten obywatel był początkowo ubogim cieślą, a zostawił maiątku 150,000 ryń. W czynnym swoim życiu uprawił 126 morgow pustego gruntu, zbudował 23 chałup, a 28 różnych do tego budynkow, i 30 dzieci spłodził.

Założył procz tego wiele rozmaitych rękodzielni.

Z Londynu d. 7. Listopada.

D. 5 t. m. słyszano w Dowrze i Dealu mocne strzelanie z armat z okolic Boulogne. Niektóre nasze okręty attakowały tamteyszą francuzką flotyllę. Fregata Immortalite, która d. 4 z 3 bombardierskiemi statkami i 1 kutrem zmocniła eskadrę z 9 okrętow przed Boulogne, powrociła stamtąd d. 6 z 1 bombardierskim statkiem do Dealu. Attak na francuzką flotylę czyniła wyżey wspomniona fregata, okręt o 64 armatach i fregata Leda. Z 84 armatnych łodzi wyszłych z Boulogne, które dla nizkiey wody nie mogły tam zaraz wrocic, zostały od naszych okrętow 2 zatopione, a wiele uszkodzonych. Z naszey strony fregata Immortalité miała tylko 1 człowieka zabitego, a 2 rannych; ma przedni maszt przestrzelony, ale zato inne okręty nie są uszkodzone. Takie iest prywatne doniesienie, które dotąd o tym attaku mamy; dworska gazeta nic ieszcze o nim nie donosi.

Dzisieysza dworska gazeta mieści w sobie rapport kapitana Honymana do admirała lorda Keita, o attaku na d. 3 t. m. 6 francuzkich szonerow, z których 1 był zbroyny pod zasłoną 1 bryga, wyszłych z Etables do Boulogne, przez 2 nasze statki i kutra pod porucznikiem Schippard, którego iuż był za niemi admirał Montagu wysłał. Półtrzeci godziny walczyli z wyższą daleko siłą i batteryami nadbrzeżnemi, poki bryga i 1 szonera nie wpędzili na skałę. Lud tych okrętow nader wielkie okazał męztwo. Kuter porucznika Schippard bardzo wiele ucierpiał i wiele ma ludzi rannych. W tak skołatanym stanie przzybył do Portsmutu.

Z Dublina piszą pod d. 3 t. m. —" Na d. 1 został także wnuk sławnego Napper Tandego, James Tandy, w hrabstwie Meat, u P. Simonville, którego odwiedził, aresztowany; przyprowadzono go tu i już był po dwa razy słuchany. Pod czas rozruchow w roku 1798 zachował się spokoynie, a pod czas ostatniego tu powstania na d. 23 Lipca znaydował się w liczbie ochotnikow Jeomanry. Zabrano iego papiery i wiele rewolucyynych znaleziono w nich rzeczy; lecz on okazuie, że to są papiery iego stryia, które mu z Bordeaux przysłano, i że on do ostatniego związku Irlandczykow wcale nie należał. —— W Wexfordzie miano odkryc nowy spisek na wymordowanie wszystkich royalistow. Wydział z 24 ludzi, po między któremi było 12 milicyynych żołnierzy został aresztowany. Buntownicy Irlandzcy, którzy potaiemnie znowu piki każą robic, pokładaią swoie nadzieie w prędkim zbliżeniu się francuzkiey flotty. — Aresztowany James Tandy ma tu winny handel.„

Ponieważ zbliża się czas francuzkiego wylądowania, podwoił przeto nasz rząd środki ostrożności i pomnożył uzbraiania. Wczoray w wieczor wybierano tu znowu maytkow, i na żadne instancye nie miano względu. Wybrano do 1000 ludzi. Podobnyż ostry rekrut nastąpił i po innych nadmorskich miastach. Wysyłaią stąd codziennie znaczne transporta armat, haubic i broni nad brzegi. Wczoray przechodziło także tędy 300 artylerycznych koni do odwodowey armii. Xżę Jorku z powodu wewnętrzney obrony odprawił w tych dniach kilka naradzeń z ministrem woyny i P. Addingtonem. Okręty i ochotnicy ćwiczą się ustawicznie w obrotach.

Krol Jmc wydał rozkaz do lordow poruczników hrabstw nadbrzeżnych, aby za zbliżeniem się nieprzyiaciela wszystkie konie, które w ręce iego dostacby się mogły, kazali albo pozabiiac, albo pokulawic, osi u wozow lub kar potłuc, bydło rogate i zboże znisz-

czyć, a mieszkańcom dostateczne za to wynadgrodzenie zapewnić.

Pewną iuż iest rzeczą, że jenerał Dumourier w Londynie pozostanie. W nadgrodę wydanych rządowi swoich planow otrzymał teraz od Króla Jmć 1200 f. szt. pensyi roczney, którą poty pobierać będzie, poki tylko w Anglii będzie bawił. Jenerał Pichegru ma iuż dawniey wyznaczoną pensyą.

Dwoch ludzi aresztowano teraz w Portsmucie, maiąc ich w podeyrzeniu, że chcieli warsztat podpalić. Regiment 70 piechoty 800 ludzi mocny, popłynął z Portsmutu do zachodnich Indyy.

Mameluk Elfi Bey odwiedził Xcia Kentu i miał u Xcia Wallii audyencyą w Carltonhouse, który z nim długo przez tłumacza rozmawiał, potem go na obiad zaprosił.

Jenerał Craddock iest mianowany naczelnym jenerałem w Madras.

Margrabina Donnegal i Pani Angram powrociły tu za paszportami Talleyranda z Paryża. P. Robson, członek parlamentowy, także stamtąd powrocił i był u Xcia Wallii.

Dziesięć okrętow o 40 i 24 armatach leżą na uyściu Tamizy, są iako pływaiące batterye urządzone i piramidalnie tak uszykowane, że każdy okręt mogą wstrzymać.

Podług listow z Bombaiu, Holkar grozi attakiem portu i miasta Surate w krolews: Dekanu, które liczy 15,000 mieszkańcow i wielki prowadzi handel. Surate ma warownią i iest tylko 177 mil angielskich od Bombaiu odległe. Nabob Suraty iest tymczasem wydziałem angielskiego woyska zmocniony. — Podług listow z Kantonu, wyniosł Cesarz Chiński rożne osoby niskiego stanu na wysokie urzędy, które się w ostatnich rozruchach przeciw buntownikom dystyngwowały.

Ostatniey soboty nadeszły tu depesze od admirała Cornwallis z przed Brestu. Postrzeżono tam od kilku dni nadzwyczayne poruszenia, i domyślaią się, że francuzka flotta wkrótce odważy się wyyść na morze. Niewątpią wcale, że przeznaczeniem iey iest Irlandya. Cała ma bydź do 22 woiennych okrętow liczna.

Do lorda Nelsona posłano depesze na środziemne morze. Nasze pisma ponawiaią wieść, iakoby Francuzi zamyślali o wylądowaniu do Morei lub Egiptu, i dla tego 6 okrętami zmocniono flottę Nelsona.

Dnia 11. Listopada.

Wczorausza dworska gazeta mieści w sobie doniesienie o zabraniu francuzkiey armatney łodzi na dniu 8 przez porucznika Chambers od eskadry admirała Montagu.

W dzisieyszey ranney gazecie *True Briton*, która zdaie się bydz za P. Pittem, czytamy, co następuie:

" Wspomnieliśmy przed kilku dniami o pogłosce w wyższych schadzkach biegaiącey, że ministrowie chcą wezwać P. Foxa do ministeryum. Teraz iesteśmy przekonanemi, że ta pogłoska nie była prożna; mamy bowiem dostateczne powody do wierzenia, że negocyacya w tey mierze iest przez P. Sheridana prowadzona, i zapewne nie będzie bezskuteczna. P. Fox, iak się domyślamy (i w samey rzeczy poprzednicze iego oświadczenia są tego dowodem) użyie całego swego wpływu do przywrocenia pokoiu. Mąż, który się cieszył, że pokoy amieński był dla Francyi chwalebny, ma bydź użyty do starania się o przywrocenie onego; ponieważ w teraźnieyszem położeniu naszem, nie można myśleć o pomyślnieyszych dla nas warunkach lub przynaymniey o takich. Wezwanie P. Tierney do ministeryum nie było obojętnem wyznaniem z strony ministrow względem ich własney niedołężności. P. Tierney był właśnie w ten czas wezwany, kiedy zabierał się wytchnąć P. Addingtonowi błędy względem iego

)2(

na d. 10 Grudnia podanego planu skarbowego, i zapewne mu wschodnia ſtrona izby tego błędu nie zapomni. Tym czasem widzi P. Addington, że nie tylko o sam skarb obwiniać go można, dla tego ſtara ſię ziednać sobie ſtronnikow na nadchodzący parlament. Ponieważ zrzekł ſię zuchwale zasad, które go publiczności zalecały, i odſtąpił osob, które go na miniſtroſtwie utrzymać mogły, rzucił ſię zatem na łono dawney opozycyi i znayduie potrzebę wciągnąć do swego intereſſu iey naczelnikow. Przywiedziemy tu ieszcze iednę pogłoskę, z tegoż samego źrodła pochodzącą, że P. Sheridan ma bydź na mieyscu P. Tierney podskarbim. Pierwszy będzie bezwątpienia miniſtrom użytecznieyszy niżeli oſtatni, ponieważ ta odmiana ma iedynie na celu, aby miniſtrowie utrzymali ſię na swoich urzędach. „

Morning-poſt (miniſteryalna gazeta) donosi, że lord Hawkesbury będzie na członka wyższey izby wynieſiony, daley, że lord Pelham potwierdzony wczoray zoſtał od Krola Jmć na kanclerſtwie hrabſtwa Lankaſtru, a przeszły kanclerz hrabia Liwerpool otrzyma pensyą.

Onegday gabinetowy hanowerski miniſter baron Lenthe powrociwszy z ſtałego lądu, i poseł w Sztokolmie P. Arbuthnot przybywszy ſtamtąd, byli przedſtawieni Krolowi.

Dla uzbroienia ochotnikow w Edinburgu wydano z zbroiowni 36,000 karabinow. Lord Moira odprawił tam nad 10,000 ochotnikow rewiią.

Wiele białych połączyło ſię z Murzynami na St. Domingo. Miaſto Kap było od 18,000 białych i czarnych ludzi opasane. Dowodzcy ich prosili angielskiego admirała o ammunicyą, aby mogli miaſto attakować, a potem go Anglikom oddać. Propazycye ich posłano do rządcy jamaiskiego. — Francuzki korsarz Moreau o 26 armatach zoſtał w zachodnich Indyach z 12 innemi okrętami z Jeremie zabrany i do Jamaiki zaprowadzony. Na tych 12 okrętach znaydował ſię jenerał Fresſinet z 400 żołnierzami, który przymuszony będąc opuścić Jeremie chciał ſię do Cap français doſtać. — Żołciowa gorączka ieszcze graſſowała na St. Domingo i położenie Francuzow było smutne.

Rząd francuzki miał oświadczyć z swey ſtrony życzenie, aby hanowerskie woyska, rownie iak angielscy ieńcy byli za francuzkich ieńcow wymienieni, lecz rząd nasz nie chce na to zezwolić. — Dla ubogiey klaſſy naszych ieńcow we Francyi otworzył P. Robson subskrypcyą, i zebrane pieniądze sam po wyszłym mu urlopie tam zawiezie.

D. 9 t. m. przybył tu umyślny posłaniec od Sidneia Smitha z wiadomością do admiralicyi, że pod brzegami hollenderskiemi naywiększe czynią przygotowania do wtargnienia do naszego kraiu; wszędzie pełno ieſt żołnierzy i armatnych łodzi.

Z Dorpatu d. 22. Września.

Tuteysza wszechnica otrzymała w tych dniach nowy dowod nieuſtaiącey troskliwości naylepszego monarchy o rozmnożenie, światła w swoim państwie; raczył iey bowiem darować kosztowny chirurgiczny apparat, roboty sławnego bandażyſty w Wiedniu P. Wolfsohna za 6800 rubli.

Wczorayszy dzień był wielką uroczyſtością dla tuteyszey wszechnicy. W licznym zgromadzeniu rożnego ſtanu ludzi przeczytano nowe ſtatuta dla tey szkoły od samego monarchy potwierdzone. Nie tylko te ſtatuta, ale i przepisy dla uczącey ſię młodzieży przeczytał Alexander I. z naywiększą pilnością, i tu i owdzie własną ręką na brzegach popprawiał. Gdy w tym dniu naſtąpił oraz, cokolwiek tą razą spoźniony wybor nowego re-

ktora, przeszły zatem rektor professor Parru, miał mowę, w którey wystawił dobroć Monarchy w nadaniu nowych statutow, zachęcaiąc oraz młodzież do korzystania z dobroci iego i odpowiedzenia iego oycowskim zamiarom. — Nowy rektor, professor Balk, wyraził nayczulszą wdzięczność całego grona professorow za dobroczynne zapewnienie Monarchy pensyi żonom i dzieciom professorow, którą nawet zagranicą pobierać mogą.

Pruski uczony, doktor medycyny Schulz w Toruniu, darował dla tuteyszey biblioteki 1400 Xiążek.

Z Paryża d. 11. *Listopada.*

Monitor mieści w sobie następuiące wiadomości:

Wypis z dziennego porządku narodowey flotyli pod dowodztwem admirała Bruix, d. 2 Listopada.

Czterodniowe bawienie się za portem flotyli, okazało gdy się, w linii uszykowała, iey siłę. Nieprzyiacielskie okręty nie ważyły się na wystrzał armatny zbliżyć. Trzymały się zawsze na 1 lub 2 mile w oddaleniu, i unikały naszego wyzywania. Poruszenie flotyli miało ten skutek, że nieprzyiacielska eskadra stała się iedynie widzem, kiedy różne dywizye armatnych łodzi i szalup z północy i południa przybywaiące, z nami się łączyły. Nasze okręty nauczyły się w tym wypłynieniu więcey zgodności i prędszych obrotow; już iest u nich nałogiem wypływać i wpływać prędko i w porządku do portu.

Z Boulogne d. 7. Listopada.

D. 4 o godzinie 1 po północy przybył tu pierwszy konsul. Już znaydował się w środku portu, a ieszcze nie wiedziano o iego przybyciu. Pozostał się dnia tego aż do nocy w porcie i oglądał wszystkie roboty. D. 5 o godzinie 4 z rana wyszła znowu przednia straż flotyli, więcey z 100 statkow złożona, za port. O godzinie 10 około 12 angielskich okrętow, pomiędzy któremi były i 74 armatne, przepłynęły pod wiatr wzdłuż linii. Zaczęło się strzelanie: nasza flotyla przedziwnie ognia dawała, a nawet batterye mogły bomby rzucać. Jednemu nieprzyiacielskiemu okrętowi ustrzelony został maszt. Z poruszeń uważaliśmy, że iedna bomba padła na fregatę, a na innym okręcie 1 człowiekowi nogi ustrzelone zostały. Nieprzyiaciel zamiast strzelania dalszego oddalił się na morze. Dywizya czaykow z 24 funtowemi armatami ścigała go na pół mili. W iednę łodz stoiącą za linią trafiła kula, ale nikogo nie zabiła; lud był wyratowany, a łodź odprowadzona. Dwie nowe dywizye flotyli do nas się przyłączyły; iedna z Dunkierki, druga z Hawru. Nieprzyiaciel nie mogł ich żegludze przeszkodzić. Pierwszy konsul bawił większą część dnia w porcie i przeglądał okręty. Na brzegu stawiaią wielką liczbę mostow i statkow; na tratwach robią batterye. Wszystkie te roboty, iakkolwiek rozmaitego są rodzaiu, znaywiększym są robione pośpiechem. Pierwszy konsul spał w swey chacie w śród obozu, tam przyymował konstytucyyne władze i wodzow różnych korpusow. D. 6 udał się do Ambleteuse i do portu Dimereux i ćwiczył tam woyska. Nieprzyiacielskie okręty oddaliły się na morze dla naprawienia poniesioney szkody. Woda wyrzuciła bardzo wiele trupow na ląd, w ostatniey rozprawie zabitych. Dziś rano 2 szalupy uchybyły portu; tęgi wiatr i morze niespokoyne zapędziły ich na skały; 1 officyer i 4 maytkow, którzy się wpław uratować chcieli, utonęli. Pierwszy konsul cały dzień dziś przepędził na przeglądaniu magazynow i przepisał nowe sposoby dla napełnienia ich żywnością.

Przybywaiące z Malagi do Kadyxu listy bywaią okurzane i w occie maczane.

Mniemaią, że pierwszy konsul nie tak prędko do Paryża powroci.

D. 18 Brumera był tu wczoray od wielu fruktydorzystow, iako rocznica ich oswobodzenia, uroczyście obchodzony.

Przy Cherburgu mieli także Anglicy nasze attakować statki.

Korsarz Nieustraszony z Marsylii był d. 7 Sierpnia przez angielski bryg zabrany i do Sycylii w Syrakuzie zaprowadzony; ale na rozkaz neapolitańskiego dworu za wdaniem się francuzkiego ambassadora został uwolniony, i zawinął potem do portu Villefranche.

Z St. Malo piszą pod d. 7. — Dziś o godzinie 4 z rana przybył tu minister marynarki. Jechał tak nagle, że dwa powozy w drodze potłukł. Wypocząwszy parę godzin wsiadł na okręt dla zobaczenia szańcow. Niedługo potem wydał rozkaz tuteyszey flotyli od 100 żaglow, aby do Boulogne wypłynęła. Nie daleko portu naszego pokazał się angielski kutter. „

Woyskowy wydział wydał w 2 tomach opis Anglii, Szkocyi i Irlandyi, mieszczący w sobie wiadomości o położeniu mieysc, biegu rzek i ogołem tego wszystkiego, co tylko woyskowemu wiedzieć należy.

Wczoray iako w d. 18 Brumera oddał malarz Brée z Antwerpii Pani Bonapartowy alegoryczny obraz, wystawiaiący pierwszego konsula stoiącego na brzegu morza i opieraiącego się na kuli świata, a spoglądaiąc na horyzont widzi Angliią osłonioną grożącemi chmurami. Nad pierwszem kosulem unoszą się na wypogodzonem niebie 3 parki przeplataiące nić iego życia kwiatami i bluszczem. Pani Bonapartowa bardzo mile przyięła ten obraz.

Ob. Lezay Marnezia wyiechał na pełnomocnego naszego ministra do Salzburga.

Sztuka Hussitowie P. Kotzebue przerobiona tu iest na operę.

Z Brestu piszą pod d. 4 Listopada: — Jenerałowie Malherbes i Rene odprawili wczoray rewiią nad woyskami załogi St. Malo. Mniemaią, że w tych dniach wsiędą na okręty flotyli.

Monitor umieszcza artykuł, w którym dowodzi iak mało pospolite ruszenie właścicieli londyńskich i innych hrabstw, iest podobne do pospolitego ruszenia ludu francuzkiego w roku 1789., i iak wielka między niemi zachodzi rożnica. Przez wystawienie korpusow ochotnikow ieszcze słaba angielska liniiowa armiia nie iest dopełniona, i nie dostaie do niey pomimo wszelkiego rekrutowania zagranicą ieszcze przeszło 10,000 ludzi. " Przypuśćmy, (dodaie na końcu) że życzenie utrzymania wielkich przywileiow, sprawić może na moment energiią; przypuśćmy, że londyńscy ochotnicy w czerwonych mundurach dobrze się wydaią; lecz skoro legiony Cezara do ich twarzy wymierzą, piękne te woyska będą zapewne szukały swego osobistego bezpieczeństwa. „ Z okazyi przytoczenia, że P. Addington radził uzbroienie ochotnikow w piki, czyni Monitor uwagę: " brakuie Anglii, która dała powod do wzgardzenia armii francuzkiey do iey kraiu, karabinow, i tych choćby po naydroższey cenie nie może w niższych Niemczech dostać &c. „

D. 7 t. m. powrocił tu po 2 miesięczney nieprzytomności szwedzki poseł baron Ehrensward z Karlsruhe.

Dziennik paryzki wyraża: — " Zapewniaią, że Pani Stael uda się do Berlina i tam zrobi nową edycyą swego ostatniego romansu z przedmową wyrażaiącą iey sposob myślenia. „

Kardynał legat Kaprara wydał już bulę względem maiącego się odbywać Jubileuszu we Francyi. Treść iey takowa: " J. Swiątobliwość Pius VII. naznaczaiąc Jubileusz z powodu konkordatu i przywrocenia pokoiu w

kościele, który 30 dni w całey Francyi trwać będzie, zapewnia wszystkim odpust i zupełne przebaczenie grzechow, którzy tylko powrocą do Boga, odbędą pokutę i S. Sakrament przyymą i Bogoboynie kościoły odwiedzać będą. „ Rząd zlecił iuż radcy stanu Portalis aby rozesłał pasteralne w tey mierze instrukcye kardynała Kaprary do biskupow.

W Bordeaux będzie d. 20 Grudnia 15,000 karatow niepolerownyah dyamentow sprzedanych, które bordeński korsars Repressaile na angielskim z Lizbony pocztowym statku zabrał.

Minister woienny zdał rządowi rapport o mappach, które różnych kraiow kazał porobić. " Do Hanoweru (mowi) posłani są indzynierowie i jeografowie, którzy w przeciągu przyszłey kampanii zrobią dokładną woyskową mappę wszystkich posiadłości angielskich w Niemczech.

Z Bruxelli d. 13. Listopada.

Minister marynarki był w ostatniey swey podroży do Belgii niedaleko Mons od człowieka pomieszanych zmysłow zatrzymany, który iego woźnicę Murzyna uderzył kamieniem w głowę. Aresztowano go natychmiast.

W przyszły piątek iest pierwszy konsul w Ostendzie spodziewany.

D. 10 w wieczor załoga dunkierska z 2 półbrygad złożona, wyruszyła nagle do Boulogne, co dało powod do rożnych domysłow.

Z Petersburga d. 1. Listopada.

Jenerałowie Rozenberg, Essen i Apraxin są mianowani kommendantami w Chersonie, Kamieńcu Podolskim i Smoleńsku. Wszyscy trzey woiowali przeciw Francuzom.

P. Warren żona tuteyszego angielskiego ambassadora przybyła tu d. 27 Października.

Imperator Jmć poiechał wczoray do Gatszyny odwiedzić swą matkę, i to co poniedziałek zawsze czyni.

Do nowego urządzenia wszechnicy Wileńskiey przywiązane także iest seminarium katolickiego duchowieństwa, dla którego rocznie wyznaczono z dobr po klasztornych 15,000 rubli srebrnych. Dobra Jezuitow, Piiarow i innych zakonnow, które się edukacyą i innemi użytecznemi zamiarami trudnią, są od tego wyięte. Piękne kunszta nie są tam także zapomniane: utworzono katedrę snycerstwa, którą otrzymał sławny Lebrun, katedrę malarstwa i sztuki budowniczey.

Z Orenburga donoszą, że dwie bukaryyskie karawany handlowe, maiące każda z nich po 1200 do 1500 wielbłądow, są w drodze do Rossyi.

Zaraza morowa, która się w Gruzynii pokazała, natychmiast przez mądre środki została wstrzymaną.

W tym roku do końca Września weszło do tuteyszego portu za 17 mill. 749,807 rubli zagranicznych towarow.

Z Trypolu d. 12. Września.

Od d. 10 Czerwca po odpłynieniu północno amerykańskiego kommodora Morris, który nadaremnie usiłował bez pieniędzy zawrzeć z baszą pokoy, iest Trypolis od blokady uwolnione. Rożne okręty zawinęły tu od tego czasu. Towary wywożą stąd istotniey do Liworna i Tryestu; do Lewantu czarnych niewolnikow, a osobliwie kobiety, do Malty żywności. Cesarska bandera iest nayczęściey na środziemnem morzu widziana. Od nieiakiego czasu przybywaią tu także francuzcy i angielscy korsarze. Basza z powodu oburzenia się przeciw niemu iego brata Hamid, mieszkaiącego w Derne, zakazał wszelkiey kommunikacyi między tem mieyscem i Europą, a szczególniey Maltą.

Z Tangeru d. 18. Października.

Odebraliśmy tu wiadomość, iż zaszłe nieporozumienie w Wrześniu między Marokiem i stanami Ameryki w dobry sposób zagodzone zostały, i że amerykańskie okręty mogą tak iak dawniey zawiiać do marokańskich brzegow.

Od brzegow Menu d. 11. Listopada.

Oto iest proiekt zamiany kraiow maiącey nastąpić pomiędzy Prussami i Bawaryą, o pewności iednak iego zaręczać nie można.

1*od* Elektor Jmc Bawarski ustąpi w części naywyższey władzy, a w części dochodow z mieysc następuiących *a*) Małego miasta Kupferberg, Marktschergast, miasteczka Euchenreuth przytykaiących do wyższey części Xstwa Bayreuth; *b*) Dla przyłączenia do części niższey Xięstwa Bayreuth: Biengarten, Grub, Hernhofen, z niższą częścią okręgu Oberhöchstatt, Tragelhöchstat, Biebert, Obersteinfeldt, Hurtenheim; *c*) Dla przyłączenia do Xięstwa Anspach, trzy miasta dawniey Rzeskie Wiadsheim, Weisenburg i Dinkelsbubl z Isphofen i woytowstwami Herridon, Ohrenbau, Spalt i Absubery należących dawniey do kapituły Eidstadzkiey i iuż ustąpionych Prusom za pewną kwotę pieniędzy; *d*) Dla przyłączenia do wyższych i niższych części Xstwa Beyreuth: Furth, Lindenhof, Lindenmuhl, Weidenmuhl, Ilzendorff, Kemmaten, Kuppel, Allsmes, Potzenstein, Högl, Weidensees, Sohusternelh, Weisenmohr i Gratenberg. Wsi należące do miasta Norembergi tu wymienione będą podług podobieństwa ustąpione Prussom za oddzielnym z tem miastem układem. 2*re*. Prussy ustąpią Bawaryi: *a*) Z Xięstwa Bayreuth: Neustadt przy Coulmen, Streilberg, Thiessbrun, Hetzeldorf, Arfsees, Osternohe, Hohenstadt, Lauenster i Subelsdorf. *b*) Z Xięstwa Anspach, Prichsenstadt, Klein Lanhteim, Maynstockheim, Gibelstadt, przy Ochsenfurth, Segnitz, Randsacker, Frickenhause, Infingen (należące dawniey do miasta Rueny Rolhenburg) Sohlenhofen.

Z Hamburga d. 8. Listopada.

Minister Pruski baron Hardenberg przybył do naszego miasta powracaiąc z Holsteinu do Berlina.

Jedna z naszych gazet mowi: że iest wzmianka o proiekcie dążącym do przeszkodzenia aby okręty woienne mocarstw woiniących nie wchodziły na morze b ltyckie.

Gazeta dworska petersburska pod dniem 21 Października mieści: wiele osob iest nowo na dniu 4 Października orderem S. Włodzimierza zaszczyconych, w liczbie ich znayduie się professor Schluzer z Getting. iako kawaler 4 klassy tego orderu.

Z Frankfurtu d. 13. Listopada.

Wczoray z rana przeieżdżał przez nasze miasto goniec rossyyski iadący pilnie z Petersburga do Paryża.

Wielu Anglikow zatrzymanych we Francyi iako ieńcy woienni, przybyli tu na słowo honoru, że w czasie oznaczonym powrocą do Francyi.

Gazeta berlińska pod dniem 8 donosi, o zaszłym małżeństwie ministra angielskiego przy dworze berlińskim P. Jackson z Panną Dorville z corką bywszego wielkiego marszałka Dorville.

Podług doniesień z Hanoweru, biegaiąca pogłoska o przeniesieniu głowney kwatery francuzkiey do Lauenburga, tudziesz o innych poruszeniach woyska francuzkiego iest zawczesną. Jenerał naczelny woyska francuzkiego Mortier, żądał od miast anzeatyckich pożyczenia znacznych kwot pieniędzy, które zapewnione będą na kraiach hanowerskich pod gwarancyą Francyi.

DODATEK

DO N^ru. 96.

GAZETY KRAKOWSKIEY

We Srodę Dnia 30. Listopada 1803.

Dalszy ciąg Statyſtyczny rzut oka na kray angielski.

Odlegleysze wielkiey Brytanii kraie przez wzgląd na klima znacznie ſię tak co do temperatury, iak i do własności ich pory, różnią od właściwey Brytanii wielkiey. W Gibraltarze pod 36° 4' 44'' północney szerokości, a 12° 41' 10'' wschodniey długości ieſt iuż średnie ciepło daleko większe, i wynosi † 14, 8. W zachodnio-afrykańskich wielkiey Brytanii posiadłościach w Sierra Leone pod 8° 10' 0'' północney szerokości podnosi ſię upał w lecie częſtokroć do 38 ſtopni termometru Reaumüra. W Fort James upał na 85° podług Fahrenheita ieſt bardzo zwyczayny, a Termometer pod czas gwałtownych burz odmienia ſię tylko o 6 albo 7 ſtopni. I są też tu tylko dwie pory roku, iedna sucha, a druga mokra. Pierwsza łagodnieie nieco tylko przez wiatry; zaczyna ſię z Liſtopadem i trwa prawie przez całe ośm mieſięcy, pod czas których rzadko tylko krotko trwaiący deszcz pada; od Lipca aż do Liſtopada ieſt czas słotny, w którym zaś upał nic ſię nie uśmierza, owszem ieſt par prawie duszący, niemiło trącący i tak złemi wyziewami napełniony, że żegluga do Gambii nawet niebeſpieczną ieſt dla życia.

W posiadłościach wschodnio indyyskich Brytańczykow, naywiększe ciepło całkiem ſię rowna ciepłu w Gambii i Sierra Leone, tylko nie tak wciąż trwa; i to ieſt rzecz bardzo osobliwa, że zawsze w iedney części brytańskich kraiow na lądzie Azyi ieſt słota, kiedy w drugiey części ieſt sucho. Pasmo gór *Ghauts*, które przez zachodni pół wysep Indyy od południa ku północy przechodzi, sprawuie wraz z panuiącemi tu peryodycznemi wiatrami (Mounsons) ten osobliwy fenomen. Dopoki albowiem zachodni Paſſat wieie, który trwa przez 6 mieſięcy, dopoty dyſtrykty do prezydencyi Bombay należące maią uſtawiczny deszcz, przeciwnie zaś prezydencya Madras za górami Gnates leżąca ma piękną suchą pogodę, i znowu na odwrot pod czas wschodniego Paſſatu w miesiącach od Października aż do Marca, gdy na paśmie gór wysokich pary od wiatrów pędzone utrzymuią ſię, i nie dopuszczaią im wszyſtkim albo przynaymniey gęſtszym i niżey będącym przeyśdź na drugą ſtronę. Jednak te oba Passat wiatry nie iednaki skutek w wspomnianych prowincyach przynoszą; bo zachodni wiatr na Malabar dosyć przenikaiące zimno sprowadzaiący, przeszedłszy przez niezmierną i gorącą puszczą piaskow na drugą ſtronę gór aż do pomorza Coromandelu, sprawuie ſtopień ciepła wszyſtko niszczący, który ſię tylko przez chłodne tu co wieczor panuiące wiatry morskie uśmierza (24).

W Bengalu zwyczayny czas słoty ieſt

(24) *Rożność pór roku, którą* Ghauts *sprawuią, nie ieſt iednak w Indyach powszechną, a nawet rozciąga ſię tylko w iedney części z tey ſtrony połwyspy. W rozległości Surate, to ieſt pod* 22° 10' 0'' *północney szerokości* Ghauts *iuż nie zatrzymuią wilgotnych południowo zachodnich wiatrow, a przeto swoie obfite pary po całey kraiu po-*

od Czerwca aż do Października, reszta miesięcy iest raczey sucha. Już w Marcu zaczyna tu zachodni *Mounson* panować i trwa aż do Września weiąż. W Sierpniu zazwyczay iest powietrze nayparnieysze; ale rzetelnie iednak temperatura suchey pory roku między miesiącami Kwietniem i Czerwcem podnosi się do wyższego stopnia. Od Grudnia aż do Marca trwa czas zimny, to iest, temperatura powietrza iest w tym czasie nayumiarkowańsza. Wszelako tak w północney górzystey iako i w północno zachodniey wyższey i leśney części Bengalu iest prawdziwie zimno, gdyż nawet przez nieiaką część lata widać w Nepan prowincyi bengalskiey śniegiem okryte góry, z których się koniecznie zimno na pobliski kray roschodzić musi.

Klima brytańskich posiadłości w Sumatrze iest bardzo gorące, a że ten kray wraz z pomorzami wiele ma bagien i lasow, przeto też powietrze napełnia się z nich unoszącemi parami i ludzkiemu zdrowiu szkodliwemi. Jednak od tego forteca i okolica Marlborough szczęśliwie są wyięte. Co się tyczy kraiow wielkiey Brytanii północno amerykańskich, te tu niezmierne lasy, wielkie i wgłąb kraiu wciskaiące się przesmyki morskie, w wielkiey rozciągłości nieuprawny grunt, i płaskość wyższego kraiu po którym zimne północno zachodnie wiatry bez przeszkody przechodzić mogą, sprawuią tak ostrą powietrza temperaturę, iaka nawet pod większemi stopniami szerokości zupełnie nieznaną iest. (25) Nadto grunt pod stopniem szerokości pięćdziesiątym drugim i trzecim nie zda się iuż do uprawy dla wielkiego zimna, a o kilka stopni ieszcze daley ku północy na pomorzu Labrador, i na większey części pomorza Hudsonsbay, stopień zimna w zimie iest tak mocny, że nawet i w opalanych izbach płyny spirytusowe marzną. Już pod 46° szerokości, są naywiększe rzeki, iaką iest *n. p.* rzeka S. Lorenz, przez kilka miesiecy podczas zimowey pory lodami na sążeń grubemi okryte. To zimno w brytańsko amerykańskich kraiach iest tem większe, im bliżey leżą pomorza wschodniego, lub wielkich odnog morskich i iezior; idąc zaś coraz bardziey wgłąbsz kraiu i ku pomorzu zachodniemu, tem iest umiarkowańsza powietrza temperatura (26).

Jako kraie brytańskiey Ameryki, co do zimna, równaią się z kraiami wielkiego lądu dawnego świata północnowschodniemi; tak też co się tycze nagłego przeyścia zimney pory do ciepłey wielkie maią podobieństwo (27), a nawet co do padania wod morskich mało się od siebie rożnią, lubo iednak w Kanadzie daleko częściey doznaią pogodnego nieba, a niżeli w Azyi wschodniey.

(Reszta potem.)

CENA ZBOŻ

Na targu w Krakowie d. 19. Listopada 1803.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	28	do 32.
— Żyta		18	— 20.
— Jęczmienia		14	— 18.
— Owsa		10	— 11.
— Grochu		14	— 16.
— Kaszy iaglaney		28	— 34.

---

wierzchni roznoszą. Na Ceylonie że teyże przyczyny następuie ten sam skutek, iak i na półwyspie Indyi z tey strony. I tu także iest kray pasmem gór wysokich na dwie części podzielony, a tam na północy gdzie się pasmo gór kończy, ustaie też regularny czas deszczów,

(25) *Już w Montroal pod* 45° 30' 0'' *półn. szero. podnosi się zimno w zimie nie raz do* 23 *niżey* 0 *podług Reaumura termometru; w Quebeck pod* 46° 55' 0'' *połn. szero. a* 307° 47' 0'' *wschodniey długości stoi ten sam Termometer ieszcze w Lutym pospolicie na* 15—16° *niżey* 0.

(26) *Z tamtey strony gór Allegheny iest klima tak łagodne, iż tam o pięć lub więcey stopni ku północy, rośliny się rodzą, które się z tey strony pod mnieyszą szerokością nie udaią; i tak na wschodnim brzegu jeziora Superior nie widać dożrewaiącego dzikiego ryżu, który się na Winnipek obficie znayduie. Jeszcze aż do* 68° *zasięgaią lasy w zachodnio-amerykańskich kraiach, tak iak w Europie, których iuż w wschodnich okolicach bardziey na południe nie masz.*

(27) Anbury, *podczas swey podroży wgłąbsz północney Ameryki widział ieszcze dnia* 16 Kwietnia *rzekę St. Lorenz grubo zamarznioną, a za sześć dni iuż wszystek śnieg zginął, lód w rzece staiał, pola zazieleniły się, a drzewa pękały.*

W Wiedniu d. 19 Listopada.

Meca wynoſząca 16 naſzych garcy:

— Pſzenicy	zł. pol.	25 do 30½.
— Żyta		18 — 20.
— Jęczmienia		10 — 12½.
— Owsa		9 — 11.

W Brynie d. 18. Listopada.

Meca Pſzenicy	zł. pol.	19 do 22.
— Zyta		12 — 14.
— Jęczmienia		9 — 10.
— Owsa		6 — 7.
— Prosa		16 — 20.

W Gdańsku d. 12. Listopada.

Szefel czyli pół korca naſzego w monecie pruskiey:

— Pſzenica	zł. pol.	12 do 15½.
— Żyto		9½ — 10½.
— Jęczmień		6½ — 8½
— Owies		6. — 7.

DONIESIENIA.

Magiſtrat Miaſta Krolewskiego Stołecznego Krakowa ninieyszym obwieszczeniem wiadomo czyni, iz Kamienica pod Nr. 18 w mieście żydowskim ſtoiąca ryń. 1832 kr. 30 oszacowana po upłynionych iuż dwoch licytacyi terminach dla niedoſtatku kupienia chęć maiących na trzecim to ieſt dnia 22 Grudnia b. r. tu w Sądzie przedawaną będzie z tym warunkiem, iż kupiciel naydaley w sześciu niedzielach plan wyreperowania oneyże podług przepisow do przyzwoitego przeyrzenia podadź będzie winien.

Ktoby przeto miał ochotę oneyże nabycia, niechay ſię w oznaczonym czaſie i mieyscu znayduie. Wierzyciele zaś prawo załtawu nań maiący napominaią ſię, ażeby nieoczekuiąc osobnych w tey mierze powołań praw swoich pilnowali, inaczey ktoby ſię z swoiemi żądaniami podczas licytacyi nie zgłoſił, żadnego iuż więcey ani do kupiciela tey kamienicy, ani do samey kamienicy prawa mieć nie będzie, lecz swoiego zadosyć uczynienia z szacunkowey summy lub innego dłużnika maiątku poszukiwaćby muſiał.

Dradcki.
Gollmayer.
Łodzinski.

Z Rady Magiſtratu C. K. Miaſta Stołecznego Krakowa.
Dnia 28. Października 1803.
Kozłowski.

Magiſtrat Miaſta Krolewskiego Krakowa ninieyszemi wiadomo czyni, iż po spełnionych dwoch terminach do licytacyi domu prawem pokonanego Michała Herszlowicza pod Nrem 187 na Kazimierzu ſtoiącego ryń. 75 kr. 45 oszacowanego wyznaczonych z nieſtawienia ſię chęć kupienia maiących, na żądanie prawem pokonywaiącego obrońcy maiątku zadłużonego Jankla Gomplowicza i Peysaka Jakubowicza tenże dom na trzecim terminie dnia 15 Grudnia r. b. o godzinie 3 po południu sprzedawany będzie.

Ochotę przeto kupienia maiący niechay ſię w wyznaczonym czaſie tu w sądzie znayduią. Wierzyciele zaś prawo zaſtawu nań maiący napominaią ſię, ażeby nieoczekuiąc osobnych w tey mierze powołań praw swoich pilnowali, inaczey ktoby swoich żądań w czaſie licytacyi nie zgłoſił, żadnego prawa więcey ani do kupiciela ani do tego samego domku mieć już nie będzie, ale swoiego zadosyć uczynienia z szacunkowey summy lub innego dłużnika swoiego maiątku poszukiwaćby muſiał.

Dradcki.
Gollmayer.
Łodzinski.

Z Rady Magiſtratu C. K. Stołecznego Miaſta Krakowa.
Dnia 21 Października 1803 roku.
Kozłowski.

C. K. sądy szlacheckie Krakowskie Galicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem Panu Antoniemu Minden: że Fiskus Krolewski imieniem naywyższego skarbu pod dniem 27 Września r. b. do Nru 12,717 u Sądow tych — względem usprawiedliwienia Kondyktu mobiliow u obywatela tuteyszego Kozłowskiego znayduiących ſię, a Antoniego Minden własnych — żałobę na niego podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosił.

Gdy zaś sądy te, nie maiąc wiadomości, gdzie on zoſtaie lub czy wcale w C. K. państwach dziedzicznych znayduie ſię, onemuż adwokata tuteyszego Pana Urbańskiego z iego szkodą i iego kosztem zaſtępcą poſtanowiły, z którym proces ten ſtosownie do przepisu uſtawy

sądowey na C. K. państwa dziedziczne przepisaney rozpocznie się i ukończony będzie. on przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upomina się: ażeby w czasie przyzwoitym to iest w przeciągu 90 dni sam stanął, albo ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyszym wymienił i podług przepisu tych środkow prawa używał, które do swey obrony za nayskutecznieysze osądzą; gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samby sobie, podług opiewu C. K. praw przypisać był winnien.

Jozef de Nikorowicz.
Karol de Reinheim.
Jan Nep. Vlach.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Galicyi Zachodniey.
W Krakowie d. 19. *Octobra* 1803.
Slaupenski.

C. K. dobr kameralnych kraiow Wschodniey i Zachodniey Galicyi Administracya, puszcza dnia 7 Łutego 1804 roku dobra niżey wyrażone na trzy lata więcey ofiaruiącemu w dzierżawę. Licytacya zaś odprawiać się będzie w Kancelaryi administracyyney krakowskiey na Swiętego Jana Ulicy.

	Cena Fiskalna Ren.
W Cyrkule Krakowskim.	
Doiazdow	1043
Głemboka	1000
Mistrzowie	985
W Cyrkule Konskim.	
Woytowstwo Małagoszcz	404
Dobra Rzemiądzyce	951
W Cyrkule Kieleckim.	
Woytowstwo Pencelice	——
W Cyrkule Radomskim.	
Woytowstwo Pastowawola	——
Woytowstwo Jastrząb	350
Woytowstwo Gąsawy	——
W Cyrkule Radzyńskim.	
Woytowstwo Domanice	——

Warunki które przed Licytacyą uważane bydź maią:

1) Każden procz żyda i małoletniego licytować może.

2) Licytuiący ieszcze przed licytacyą 10tą część fiskalney ceny iako wadium złożyć powinien.—Tam gdzie cena niewyrażona ma naymniey 100 ryń. za wadium bydź poczytane.

3) Żaden przeszły dzierżawca, któren od dawney dzierżawy odstąpił, i kontraktu niedotrzymał, lub skarb niezaspokoił, i dla tego też w processie zostaie, albo o uciemiężenie poddanych przekonanym został, do licytacyi przypuszczonym nie będzie.

4) Licytuiący dla siebie licytować ma, dla tego imieniem innego licytuiący, plenipotencyą sobie specyalną daną Kommissyi złożyć obowiązanym iest.

Z Urzędu Ces. Krol. Dobr Kameralnych Administracyi.
W Krakowie dnia 4 Listopada 1803.
Franciszek Nemethy, administracyi przełożony.

C. K. Sądy Szlacheckie Krakowskie wiadomo czynią wszystkim i każdemu z osobna: że naywyższym dekretem nadwornym dnia 7 Października r. b. zapadłym tutay oznaymiono; iż Krolewska Kancellarya nadworna wegierska za rzecz potrzebną znalazła, Hrabiego Antoniego Szyrmay dla zbytecznych iego długow, a ztąd wiszących przeciw niemu licznych processow, na żądanie Oyca iego, za marnotrawcę ogłosić.

W Krakowie d. 5 Listopada 1803.

Jozef de Nikorowicz
Karol de Reinheim.
Jan Nep. Vlach.

Z Rady C. K. sądow szlacheckich Krak. Galicyi Zachodniey.
Sterneck.